

Załącznik do uchwały Nr 22/263/22/VI
Zarządu Województwa Warmińsko-
Mazurskiego
z dnia 4 maja 2022 r.

**PROGRAM
UPOWSZECHNIANIA ZNAJOMOŚCI PRZEPISÓW
USTAWY O OCHRONIE ZWIERZĄT
WŚRÓD ROLNIKÓW
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
na 2022 rok**

opracowany przez
Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
przy udziale Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą
w Olsztynie

I. WPROWADZENIE

Obowiązek opracowania „Programu upowszechniania znajomości przepisów ustawy o ochronie zwierząt wśród rolników województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2022-2023”, zwanego dalej Programem, wynika z zapisu art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2022 r., poz. 572 t.j.). Wymieniona podstawa prawna uzasadnia konieczność upowszechnienia wśród rolników z województwa warmińsko-mazurskiego przepisów dotyczących ochrony zwierząt, a także obowiązków wynikających z tych przepisów. Dzięki tym działaniom Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego wraz z Warmińsko-Mazurskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie kształtują postawy dla których mottem może być zapis art. 1 ww. ustawy: „Zwierzę, jako istota żyjąca, zdolna do odczuwania cierpienia, nie jest rzeczą. Człowiek jest mu winien poszanowanie, ochronę i opiekę”. Powyższe stwierdzenie stawia zadania dla organów administracji publicznej na rzecz ochrony zwierząt, które powinny być realizowane we współdziałaniu z odpowiednimi instytucjami oraz organizacjami krajowymi i międzynarodowymi.

Program jest kontynuacją działań realizowanych na lata 2017–2021, aby wzrosła, zarówno wiedza rolników dotycząca konieczności przestrzegania przepisów ustawy o ochronie zwierząt, jak i świadomość, że najwyższą jakość surowca można osiągnąć tylko spełniając wysokie standardy produkcyjne na każdym etapie produkcji.

W Unii Europejskiej dużą wagę przywiązuje się do produkcji bezpiecznej żywności, gdzie kontrolę jakości przeprowadza się na wszystkich etapach produkcji, rozpoczynając od gospodarstwa rolnego. Polska, jako członek Unii Europejskiej, podjęła działania dostosowujące sektor produkcji żywności do wymagań jednolitego rynku.

W dniu 21 stycznia 2008 r. Rada Ministrów Unii Europejskiej przyjęła zmianę do Rozporządzenia Rady (WE) nr 1782/2003 w zakresie uproszczenia wymogów wzajemnej zgodności (*cross-compliance*). Zmiana Rozporządzenia oznaczała m.in., że wymagania w zakresie wzajemnej zgodności będą wdrażane w Polsce stopniowo według następującego harmonogramu: od 01.01.2009 r. pakiet A aneksu III - Środowisko oraz System Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt; od 01.01.2011 r. pakiet B aneksu III - Bezpieczeństwo żywności; od 01.01.2013 r. pakiet C aneksu III – Dobrostan zwierząt.

Ponadto od 2018 roku w związku z wejściem w życie nowej ustawy - Prawo wodne (Dz. U. z 2018 r. poz. 2268 oraz z 2021 r. poz. 2233 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” (Dz. U. z 2018 r., poz. 1339 oraz Dz. U. z 2020 r., poz. 243), tzw. „Programu działań”, w ramach wymogów wzajemnej zgodności wprowadzono zmiany, które obejmują przede wszystkim – Normy Dobrej Kultury Rolnej Zgodnej z Ochroną Środowiska oraz Wymogi wzajemnej zgodności w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego.

W praktyce oznacza to, że gospodarstwa rolne istniejące oraz nowopowstające muszą spełniać stawiane im wymagania w zakresie higieny produkcji, ochrony środowiska oraz dobrostanu zwierząt wynikające z uwarunkowań prawnych, zarówno krajowych, jak i UE. Stąd też istotne znaczenie mają działania upowszechniające wśród rolników prawne zasady ochrony zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem dobrostanu zwierząt gospodarskich.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

1. Art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2022r. poz. 547 późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2020 r., poz. 721 t.j.).
3. Art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2022 r., poz. 572 t.j.) wraz z aktami wykonawczymi do przywołanej ustawy.
4. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz.U. Nr 56, poz. 344 z późn. zm).
5. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz.U.2019 r., poz. 1966 t.j.).
6. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2020 r., poz. 1421 t.j.) wraz z aktami wykonawczymi do przywołanej ustawy.
7. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r., poz. 1098 z późn. zm.).
8. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 306 t.j.).

III. CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

1. Użytkowanie gruntów

Powierzchnia geodezyjna województwa warmińsko-mazurskiego według stanu w dniu 01.01.2021r. (*źródło danych GUS*) wynosiła 24 173 km², z tego powierzchnia użytków rolnych stanowiła ponad 1313 tys. ha (54,3 proc), nieużytki ok. 66 tys. ha (2,7 proc), grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione prawie 796 tys. ha (32,9 proc), grunty pod wodami prawie 139 tys. ha (5,7 proc), grunty zabudowane i zurbanizowane ponad 96 tys. ha (4,0 proc), użytki ekologiczne 3445 ha (0,1 proc) i tereny różne 3631 ha (0,2 proc). Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków w 2020 r. wyniosła 1016,6 tys. ha, w tym 900,5 tys. ha (88,6 proc) znajdowało się w gospodarstwach indywidualnych. Powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych stanowiła 42,6 tys. ha, w tym gospodarstw indywidualnych 42 tys. ha, gdzie przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa wyrażona w hektarach wyniosła ogółem 26,2 ha, a w gospodarstwach indywidualnych 23,5 ha.

Zgodnie z *Ogłoszeniem nr 1/2021 Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dnia 17 września 2021 r. w sprawie wielkości średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w poszczególnych województwach oraz średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju w 2021 roku*, średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie na Warmii i Mazurach wynosiła 23,55 ha. Stanowiło to wyższą wartość, w porównaniu ze średnią krajową wynoszącą 11,20 ha.

2. Produkcja zwierzęca

Pogłowie i obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Lata	Bydło		Świnie		Drób
	ogółem	w tym krowy	ogółem	w tym lochy	
W tysiącach sztuk					
2010	5 742	2 646	15 244	1 424	174 326
2020	6 306	2 475	11 153	814	225 636
2010=100					
2020	109,8	93,6	73,2	57,2	129,4
Na 100 ha użytków rolnych w sztukach					
2010	39	18	103	10	1 173
2020	43	17	76	6	1 537

W porównaniu z wynikami spisu przeprowadzonego w 2010 r., odnotowano bardzo wysoki wzrost populacji drobiu – o 29,4 proc. Wzrost ten stymulowany był systematycznym rozwojem sprzedaży drobiu na rynkach zagranicznych. Polska znajduje się obecnie na pozycji lidera w produkcji drobiu w Unii Europejskiej i jest w światowej czołówce eksporterów mięsa drobiowego.

Wzrost, choć mniej dynamiczny, nastąpił również w przypadku pogłowia bydła (o 9,8 proc.). Jednocześnie spadła liczebność stada krów o 6,4 proc., co wskazuje na zachodzące zmiany w gospodarstwach prowadzących chów bydła w kierunku stopniowej redukcji stada bydła mlecznego i jednocześnie rozwoju produkcji bydła mięsnego.

Według wstępnych danych (*źródło danych GUS*) **pogłowie bydła** w grudniu 2021 r. liczyło 6371,5 tys. sztuk, i było wyższe o 1,5 proc. w stosunku do grudnia ubiegłego roku. Największy wzrost pogłowia wystąpił w grupie bydła w wieku 1 - 2 lat życia i wyniósł 6,1 proc.

W strukturze stada bydła ogółem udział poszczególnych grup wiekowo-użytkowych w grudniu 2021 roku wynosił:

- cielęta w wieku poniżej 1 roku - 28,3 proc.,
- młode bydło hodowlane i rzeźne w wieku 1-2 lat – 30,0 proc.,
- krowy - 35,9 proc.,
- pozostałe bydło dorosłe hodowlane i rzeźne w wieku 2 lat i więcej – 5,9 proc.

W porównaniu ze strukturą pogłowia bydła w grudniu 2020 r. wzrósł udział pogłowia poniżej 1 roku życia o 0,6 p. proc., a młodego bydła hodowlanego i rzeźnego w wieku 1-2 lat o 1,3 p. proc. W pozostałych grupach struktury stada pogłowia bydła wystąpił spadek udziału o 1,9 p. proc. w badanym okresie. W Powszechnym Spisie Rolnym 2020 odnotowano spadek pogłowia krów mlecznych o 11,6 proc., przy jednoczesnym wzroście produkcji mleka. Zmniejszenie liczebności stada krów mlecznych było wynikiem likwidacji kwot mlecznych i wahań cen mleka, które notowano w ciągu ostatnich dziesięciu lat. Wpływ na to zjawisko miały również decyzje rolników o rezygnacji z produkcji mleka w gospodarstwach o małej skali chowu krów mlecznych.

Średnia cena skupu 1 kg żywca wołowego za 12 miesięcy 2021 roku wynosiła 7,59 zł i była wyższa o 18,9 proc. od notowanej w analogicznym okresie 2020 roku. Przeciętna cena skupu mleka za 12

miesiący 2021 roku (157 zł za 100 l) była o 13,7 proc. wyższa od rejestrowanej w analogicznym okresie 2020 roku.

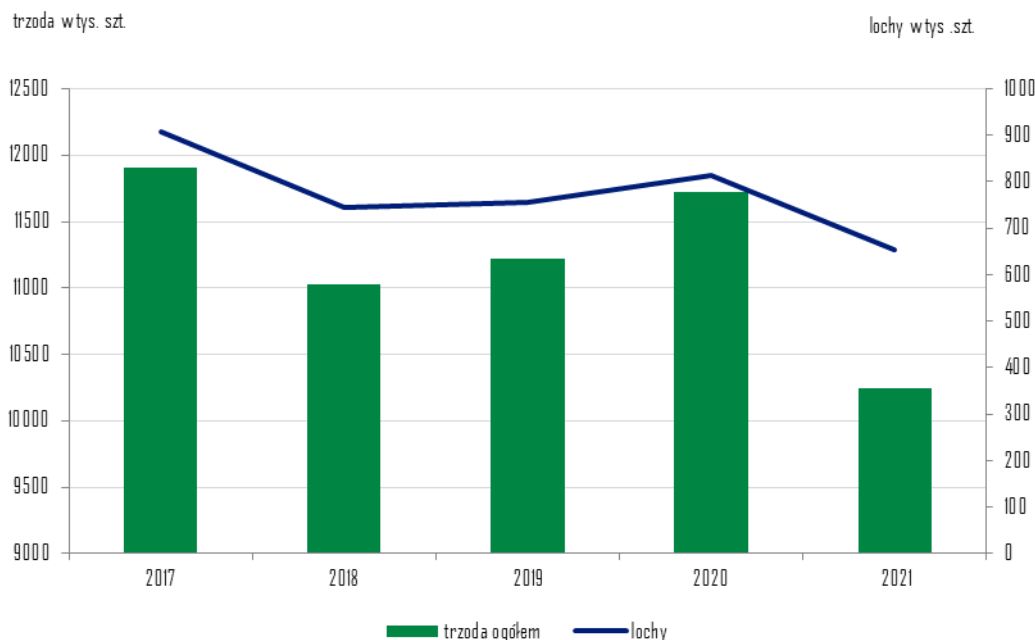
Największy udział w krajowym pogłowie bydła miały województwa: mazowieckie (18,3 proc.), wielkopolskie (18,2 proc.) i podlaskie (17,0 proc.). W województwach: dolnośląskim, lubuskim, podkarpackim i zachodniopomorskim udział w krajowym pogłowie bydła nie przekroczył 2 proc., zaś w pozostałych województwach, w tym warmińsko-mazurskim (7,59 proc.) udział ww. pogłowia bydła nie przekroczył 8 proc.

Według wstępnych danych **pogłowie świń** w grudniu 2021 r. liczyło 10242,4 tys. sztuk, wykazując w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku spadek o 12,7 proc.. Redukcja pogłowia wystąpiła we wszystkich grupach świń, w szczególności w grupie loch prośnych, gdzie wyniosła 20,6 proc..

W strukturze stada trzody chlewnej ogółem udział poszczególnych grup produkcyjno-użytkowych w grudniu 2021 roku wynosił:

– prosięta o wadze do 20 kg	– 20,9 proc.,
– warchlaki o wadze od 20 kg do 50 kg	– 29,7 proc.,
– trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej, z przeznaczeniem na ubój	– 42,9 proc.,
– trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej, z przeznaczeniem na chów	– 6,5 proc.,
w tym:	
– lochy na chów razem	– 6,4 proc.,
– w tym lochy prośne	– 4,2 proc.

Wykres 1. Pogłowie trzody chlewnej i loch w grudniu w latach 2017 – 2021

W okresie od czerwca do listopada 2021 r. import świń wynosił 3067, 9 tys. sztuk i był niższy niż w analogicznym okresie 2020 roku o 14,7 proc. (o 527,9 tys. sztuk). Wpłynął on na spadek pogłowia świń. Uboje świń w ciągu roku (w okresie od grudnia 2020 r. do listopada 2021 r.) wynosiły 21 253,3 tys. sztuk i wzrosły o 2,2 proc. w porównaniu do analogicznego poprzedniego okresu.

Afrykański Pomór Świń w 2021 roku dotknął 124 stada świń w Polsce, natomiast w 2020 r. wystąpiły 103 ogniska ASF u świń. W ciągu dziesięciolecia 2010–2020 w pogłowie świń odnotowano głęboki spadek –

o 26,8%, w tym loch o 42,8%. Spadek pogłowia świń wynika głównie z niskiej opłacalności tuczu i występowania ognisk afrykańskiego pomoru świń (ASF) i związanego z tym ubój asekuracyjnego, natomiast na redukcję pogłowia loch wpływa przede wszystkim popularyzacja systemu nakładczego w chowie świń. Wielu użytkowników gospodarstw rolnych utrzymujących trzodę chlewną wycofało się w ciągu ostatnich 10 lat z produkcji żywca wieprzowego. Niekorzystna koniunktura wpłynęła szczególnie na redukcję gospodarstw o małej skali chowu świń. W 2020 r. tylko ok. 85 tys. podmiotów utrzymywało świnie wobec 389 tys. gospodarstw w 2010 roku. Część producentów żywca wieprzowego prowadzących chów świń z przeznaczeniem na rzeź, z uwagi na niestabilną sytuację na rynku trzody i niską opłacalność produkcji świń wyspecjalizowało się w odchowie świń z zakupu, pochodzących głównie z importu. W związku z powyższym import młodych świń o wadze ok. 30 kg sukcesywnie rośnie i w 2020 r. wynosił ok. 6,6 mln sztuk.

Wg. źródeł danych GUS w 2021 roku największe udziały w krajowym pogłowie świń miały województwa: wielkopolskie (36,4 proc.), mazowieckie (11,2 proc.), łódzkie (9,9 proc.) i kujawsko-pomorskie (9,7 proc.). Najmniejsze udziały (poniżej 1,5 proc.) miały województwa: podkarpackie, lubuskie i małopolskie. W pozostałych województwach udziały w krajowym pogłowie świń nie przekroczyły 7,5 proc. (**warmińsko-mazurskie 4,9 proc.**).

Średnia cena skupu 1 kg żywca wieprzowego za 12 miesięcy 2021 roku wynosiła 4,82 zł tj. o 7,7 proc. mniej niż w 2020 r. Ceny pszenicy w skupie (131,27 zł za dt) w grudniu wzrosły zarówno w stosunku do poprzedniego miesiąca (o 9,6 proc.), jak i w skali roku (o 56,0 proc.). Grudniowa cena żyta w skupie wyniosła 110,39 zł za dt i była wyższa w porównaniu z poprzednim miesiącem (o 12,8 proc.), a także z grudniem 2020 r. (o 74,8 proc.).

Wg. źródeł danych GUS za 2020 rok umocniła się pozycja Polski jako lidera w produkcji mięsa drobiowego, zarówno w przypadku kurcząt brojlerów, jak i indyków. Przy coraz większej konkurencji na głównych rynkach zbytu utrzymał się wzrost produkcji żywca drobiowego.

Przeciętna cena drobiu rzeźnego w wadze żywej w 2020 r., przy utrzymującym się wysokim poziomie krajowej podaży i jednocześnie trudnościach w sprzedaży drobiu związanych z wystąpieniem pandemii i ograniczeniem popytu m.in. ze strony placówek gastronomicznych, kształtowała się na poziomie 3,52 zł/kg i w skali roku obniżyła się o 9,7 proc.

Produkcja jaj kurzych w Polsce spadła w stosunku do 2019 r. o 2,6 proc. i wynosiła 11740 mln sztuk.

Wzrosła wydajność kur niosek. Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nioski wynosiła 230 szt. wobec 220 szt. w 2019 roku. Skup jaj kurzych konsumpcyjnych wynosił 525 mln szt. i był w skali roku mniejszy o 36,2 proc. Stanowił 4,5 proc. produkcji jaj kurzych.

W grudniu 2020 r. pogłowie drobiu w województwie wyniosło 8,69mln sztuk, co stanowiło 4,22 proc. pogłowia w kraju. Pogłowie drobiu kurzego stanowiło 4,62mln sztuk (2,53 proc. – pogłowia krajowego), co stanowi 53,20 proc. całego pogłowia w województwie. Indyki stanowią 44,76 proc. całego pogłowia w województwie, które charakteryzuje się największym pogłowiem indyków w kraju, gdzie stada liczą 3,89mln sztuk (czyli 24,5 proc. – pogłowia krajowego). Pogłowie stada gęsi osiągnęło w województwie poziom 84,75tys. sztuk, co stanowi 8,45 proc., natomiast pogłowie kaczek i pozostałego drobiu trzymywano 93,11tys. sztuk, co stanowiło 1,45 proc.

W ostatnich latach hodowcy owiec w Unii Europejskiej systematycznie zmniejszali swoje stada. Jak wynika z najnowszych danych Eurostatu, taka sytuacja miała miejsce również w 2020 roku, ale tempo spadku nieco się zmniejszyło. Zgodnie z danymi, w grudniu 2020 roku, w UE utrzymywano łącznie 60,40 mln owiec. W porównaniu z rokiem poprzednim pogłowie spadło o 0,6 proc., czyli o 337 850 zwierząt.

Stan pogłowia owiec w kraju zmniejszył się w ciągu roku o 3,0 proc., osiągając w grudniu 2020 r. poziom 15 308 sztuk, w tym 45,35 proc. stanowiły maciorki (6,94tys. sztuk). Pogłowie maciorek zmalało w porównaniu do poprzedniego roku o 21,5 proc. W gospodarstwach **województwa warmińsko-mazurskiego** utrzymywano **5,5 proc.** krajowego pogłowia owiec. Obsada owiec w przeliczeniu na 100ha użytków rolnych wyniosła **1,5szt.** (przy średniej krajowej 1,9szt.). Wynik ten uplasował **warmińsko-mazurskie na 6 miejscu w kraju**. Najwyższą obsadą charakteryzowało się małopolskie, które jako jedyne przekroczyło poziom 10 sztuk na hektar (13,9szt.), a najniższą kujawsko-pomorskie (po 0,1szt.).

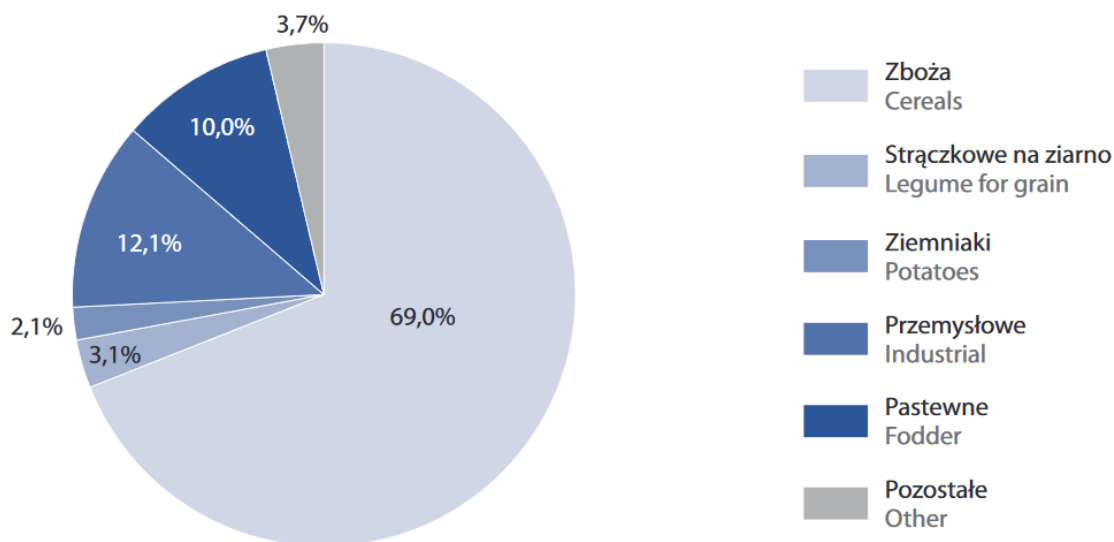
3. Produkcja roślinna

W 2020 r. ogólna powierzchnia zasiewów wyniosła ok. 10,7 mln ha i w stosunku do roku poprzedniego była mniejsza o ok. 156 tys. ha (o 1,4 proc.).

Największy udział w strukturze zasiewów miały jak dotychczas zboża – 69,0 proc., w tym pszenica – 22,1 proc. i pszenżyto – 12,9 proc. Powierzchnia uprawy zbóż ogółem (zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, jęczmienia, owsa, kukurydzy, gryki, prosa i innych zbożowych) zmniejszyła się o 6,1 proc. do 7,4 mln ha. W porównaniu z rokiem poprzednim znaczący spadek odnotowano w powierzchni uprawy pszenicy jarej – o 66,8 proc., pszenżyta jarego – o 57,7 proc., jęczmienia jarego – o 45,8 proc. i żyta – o 6,7 proc. Wzrost w powierzchni zasiewów zbóż podstawowych wystąpił w przypadku jęczmienia ozimego – o 19,5 proc., pszenżyta ozimego – o 14,6 proc. i pszenicy ozimej – o 8,6 proc. Wzrosła również powierzchnia kukurydzy na ziarno – o 42,3 proc., rzepaku ozimego – o 14,3 proc. i buraków cukrowych o 2,1 proc. Istotnie zmniejszyła się natomiast powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku jarego – o 55,8 proc. i ziemniaków o 25,4 proc.

Struktura powierzchni zasiewów w 2020 r.

The structure of sowing area in 2020

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie (2021)

Powierzchnia zasiewów ogółem stanowiła 633,7 tys. ha, w tym zboża stanowiły 382,9 tys. ha.

W Polsce w 2021 r. (według wstępnego szacunku GUS) zbiory zbóż podstawowych z mieszankami (bez kukurydzy, prosa i gryki) mogły ukształtować się na poziomie 27 mln ton wobec 28,6 mln ton w 2020 r. (tj. o około 5,5 proc. niższym). A zbiory zbóż ogółem wyniosły 34,6 mln ton i były o 2,5 proc. mniejsze niż przed rokiem.

Zbiory pszenicy oszacowano na 12,1 mln ton wobec 12,7 mln ton w 2020 r. Zbiory żyta obniżyły się o 15 proc., do 2,5 mln ton, a pszenżyta – o 12 proc., do 5,5 mln ton. Zbiory jęczmienia i owsa, podobnie jak przed rokiem, wyniosły odpowiednio 3 mln ton i 1,7 mln ton. Zbiory kukurydzy w Polsce były rekordowe na poziomie ok. 7,5 mln ton wobec 6,8 mln ton w 2020 r. Powierzchnia uprawy ziemniaka w tym roku wynosiła ponad 200 tys. ha. To o około 100 tys. ha mniej niż w 2020 r. Pogoda nie sprzyjała także uprawie warzyw gruntowych. Największy spadek w tej grupie odnotowały warzywa ciepłolubne, takie jak pomidory czy ogórki. W 2021 r. zebrano o ok. 30% mniej ogórków (127 tys. t) i o 15% mniej pomidorów (158 tys. t). Podobnie jak w ubiegłym roku, w 2021 r. wciąż utrzymywał się trend wysokich zbiorów owoców z drzew i krzewów.

Wg. Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej ubiegły sezon minął pod znakiem pandemii koronawirusa i jego wpływu na gospodarkę. Na rynku zbóż skutkowało to większym popytem na produkty zbożowe, co przełożyło się na ceny ziarna. Dodatkowo obostrzenia covidowe spowodowały utrudnienia w transporcie i wzrost cen przewozów. W rezultacie w efekcie pandemii, pomimo większych zbiorów zbóż w sezonie 2020/2021 ceny ziarna kształtowały się pod wpływem rosnącego popytu sięgając wartości nie notowanych od 8 lat. Wiele obaw budzi konflikt Rosji z Ukrainą. Te dwa kraje odpowiadają za ok. 30 proc. światowego eksportu pszenicy.

Ceny zbóż w Polsce podążają za cenami światowymi. Ziarno mocno drożeje od kilku miesięcy. Według danych Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW w połowie stycznia br. pszenica konsumpcyjna kosztowała średnio 1 291 zł/t, o 41 proc. więcej niż przed rokiem. Przeciętna cena żyta konsumpcyjnego wyniosła 1 124 zł/t, o 77 proc. więcej niż rok wcześniej.

Średnia cena zakupu jęczmienia paszowego ukształtowała się na poziomie 1 137 zł/t, o 56 proc. wyższym niż w porównywalnym okresie 2021 r. Za kukurydzę płacono średnio 1 071 zł/t, o 29 proc. więcej niż przed rokiem.

Według Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa FAO, w 2021 r. indeks cen żywności zwiększył się o ponad 28 proc. w stosunku do poprzedniego roku. W całym 2021 r. wskaźnik cen zbóż FAO wynosił średnio 131,2 punktu, co oznacza wzrost o 28,0 punktów (27,2 proc.) w stosunku do 2020 r. Jest to najwyższy roczny wskaźnik odnotowany od 2012 r. W 2021 r. ceny kukurydzy i pszenicy były o 44,1 i 31,3 procent wyższe niż w 2020 r., głównie ze względu na duży popyt i mniejsze dostawy ze strony głównych eksporterów pszenicy.

IV. CELE PROGRAMU

1. **Celem strategicznym Programu** jest podnoszenie poziomu wiedzy rolników na temat przepisów dotyczących ochrony praw zwierząt, co powinno się przełożyć na ograniczenie do minimum przypadków niehumanitarnego traktowania zwierząt.
2. **Celami ogólnymi Programu są:**
 - Ukształtowanie właściwego stosunku wobec zwierząt poprzez upowszechnianie przepisów z zakresu ochrony zwierząt i zapewnienia dobrostanu zwierząt.
 - Podniesienie świadomości społecznej na temat konieczności prowadzenia badań weterynaryjnych oraz prowadzenia dokumentacji w gospodarstwie.
 - Ograniczenie, a w następstwie wyeliminowanie przypadków łamania praw zwierząt, w tym także zachowanie właściwych warunków sanitarnych, w miejscach skupu zwierząt, obrocie, uboju i podczas transportu zwierząt gospodarskich.
 - Wyeliminowanie nieprawidłowości i naruszania zasad stwarzających zagrożenie dla życia zwierząt.
 - Popularyzacja przepisów z zakresu ochrony zwierząt i zapewnienia dobrostanu.

- Poprawa jakości środków żywienia zwierząt.
 - Stworzenie odpowiednich warunków zoohigienicznych w pomieszczeniach inwentarskich.
 - Poprawa statusu zdrowotnego zwierząt gospodarskich.
 - Poprawa warunków utrzymania zwierząt gospodarskich na terenie województwa oraz ograniczenie do minimum przypadków niehumanitarnego traktowania zwierząt
3. **Celami szczegółowymi Programu są** podejmowane przez Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie wszelkich działań mających na celu popularyzowanie przepisów i dobrych praktyk w zakresie:
- ochrony zwierząt;
 - dobrostanu zwierząt;
 - wymogów weterynaryjnych przy produkcji zwierzęcej;
 - minimalnych warunków sanitarnych przy skupie, obrocie, uboju i transporcie zwierząt gospodarskich;
 - warunków zoohigienicznych w pomieszczeniach inwentarskich;
 - prowadzenia badań weterynaryjnych;
 - rzetelnego prowadzenia dokumentacji w gospodarstwie;
 - właściwego żywienia zwierząt;
 - wyeliminowania zagrożeń związanych z niebezpiecznymi środkami żywienia zwierząt. oraz zwiększenie dostępności do informacji oraz szkoleń dotyczących obowiązujących regulacji prawnych w zakresie ochrony zwierząt.

Szczególnie działalność upowszechnieniowa z zakresu:

1. Pogłębienia wiedzy i umiejętności rolników w zakresie prowadzenia produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym w sposób zgodny z przepisami ustawy o ochronie zwierząt oraz dostosowania gospodarstw do wymogów unijnych w zakresie standardów technologicznych w nowo budowanych budynkach inwentarskich, w procesie modernizacji już istniejących obiektów, jak i adaptacji innych pomieszczeń na cele produkcyjne oraz spełnienia wytycznych odnośnie ochrony środowiska.
2. Poszerzenia znajomości wymogów weterynaryjnych wśród rolników województwa warmińsko-mazurskiego, prowadzenia dokumentacji weterynaryjnej i hodowlanej.
3. Wyeliminowania zagrożeń wynikających ze stosowania substancji szkodliwych w żywieniu zwierząt.
4. Zwiększenia znajomości zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt.

V. OPIS PROGRAMU

Zapisy ustawy o ochronie zwierząt regulują postępowanie ze wszystkimi zwierzętami, bytującymi w otoczeniu człowieka, w tym ze zwierzętami: domowymi, gospodarskimi, wykorzystywanymi do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych, używanymi w procedurach doświadczalnych, utrzymywanymi w ogrodach zoologicznych, wolno żyjącymi (dzikimi), a także obcymi faunie rodzimej.

Ponieważ w świetle ww. ustawy przedmiotowy program adresowany jest do rolników, tak więc swoim zakresem obejmuje przede wszystkim zwierzęta gospodarskie, domowe i wolno żyjące, a zagadnienia w nim zawarte uwzględniają hodowanie i utrzymywanie zwierząt oraz zapewnienie im

właściwej opieki weterynaryjnej (mając na uwadze dobrostan zwierząt), ale również transport, ubój i ich humanitarne uśmiercanie.

Zgodnie z Kodeksem Dobrostanu Zwierząt Gospodarskich poziom dobrostanu jest tym wyższy, im w większym stopniu zapewnia się chowanym zwierzętom pięć wolności:

- wolność od głodu i pragnienia (zapewnienie odpowiedniej dla zwierzęcia ilości świeżej wody i paszy, pokrywającej potrzeby w zakresie wzrostu, zdrowotności i żywotności),
- wolność od dyskomfortu (zapewnienie odpowiedniej dla gatunku przestrzeni życia oraz miejsc do wypoczynku, czy możliwości schronienia się przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi),
- wolność od bólu, urazów i chorób (zapobieganie rozprzestrzenianiu się chorób, profilaktyka, stała opieka weterynaryjna, a co za tym idzie szybka diagnoza i skuteczne leczenie),
- wolność od strachu i stresu (eliminacja czynników stresogennych),
- wolność do zaimplementowania naturalnych zachowań (edukacja co do specyfiki gatunku tak, by opiekunowie posiadali wiedzę o naturalnych zachowaniach zwierząt, dzięki czemu będą życzliwie podchodzili do zwierząt, którymi się opiekują).

Ostatnimi laty coraz powszechniej niektóre grupy społeczne, w tym w szczególności organizacje pro-zwierzęce, ale również zwykli konsumenci, poprzez dokonywane przy zakupie wybory, wywierają presję na producentach, by ci utrzymywali zwierzęta w warunkach jak najbardziej zbliżonych do naturalnych. Już dziś, dzięki wprowadzonym przepisom, odchodzi się od nieakceptowanych metod tuczu i hodowli lub je znacząco modyfikuje, by na mocy prawa zapewnić zwierzętom minimalny poziom komfortu życia.

VI. OPIS REALIZACJI PROGRAMU

Dla sprawnej i efektywnej realizacji programu upowszechniania przepisów ustawy przez Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie przyjęto następujące metody pracy uwzględnione w Planie działalności W-MODR z siedzibą w Olsztynie na 2022 rok:

- działalność szkoleniowa (seminarium, wizyty szkoleniowe),
- działalność doradcza (konsultacje),
- działalność informacyjna (artykuły, publikacja, newsy),
- działalność promocyjna (targi, wystawy, festyny itp.),
- współpraca ze związkami branżowymi z zakresu produkcji zwierzęcej (bydło mleczne, bydło mięsne, trzoda chlewna, konie, owce i kozy).

VII. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU w 2022 roku

1. Realizacja Programu w roku 2022

(Przygotowano biorąc pod uwagę Plan działalności W-MODR z siedzibą Olsztynie w roku 2022 poza punktem 3)

Lp.	Kierunek działań	Liczba działań	Termin realizacji	Podmiot realizujący	Budżet w zł
1.	<p><u>Działalność doradcza :</u></p> <p>a - Normy i wymagania wzajemnej zgodności</p> <ul style="list-style-type: none"> -wizyta 88 szt. -konsultacja 496 szt. -informacja 184 szt. <p>b - Poprawa stanu technicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych</p> <ul style="list-style-type: none"> -wizyta 63 szt. -konsultacja 295 szt. -informacja 48 szt. <p>c - Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym</p> <ul style="list-style-type: none"> -wizyta 129 szt. -konsultacja 648 szt. -informacja 310 szt. <p>d -Ochrona zwierząt gospodarskich, w tym zasady uboju z konieczności zwierząt gospodarskich kopytnych poza rzeźnią.</p> <ul style="list-style-type: none"> - wizyta 5 szt. -konsultacja 74 szt. -informacja 36 szt. <p>e- Ustawa o ochronie zwierząt</p> <ul style="list-style-type: none"> - wizyta 17 szt. - konsultacja 52 szt. - informacja 7 szt. 		styczeń – grudzień 2022	Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie	środki WMODR
2.	<p><u>Działalność Informacyjna:</u></p> <p>Informowanie rolników o obowiązkach wynikających z ustawy o ochronie zwierząt i przepisach wykonawczych (Bieżące Informacje, Rolnicze ABC) oraz strona internetowa WMODR</p>	4 artykułów prasowych, 30 news na stronie internetowej	styczeń – grudzień 2022	Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie	środki WMODR
3.	<p><u>Seminarium nt. Dobrostanu zwierząt</u></p> <p>Koszty organizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wykładowcy 3900 zł brutto - Suma organizacji seminarium (zapewnienie Sali konferencyjnej wyposażonej w sprzęt multimedialny i nagłośnienie, wyżywienie uczestników): 9100 zł brutto - Materiały upowszechnieniowe dotyczące wymagań w zakresie 	Publikacja z zakresu dobrostanu bydła mlecznego, bydła mięsnego, trzody chlewnej, owiec oraz koni.	IV kwartał 2022	Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie z dofinansowaniem Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego)	Dotacja podmiotowa z Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, na podstawie art. 11 ust 3a Ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2020 r., poz. 721 t.j.).

	dobrostanu zwierząt w ramach działalności upowszechnieniowej - 2000 zł brutto - Razem szacunkowe koszty: 15 000 zł brutto				
4.	<u>Działalność szkoleniowa:</u> <u>Szkolenia powiatowe i gminne:</u> a - Normy i wymogi wzajemnej zgodności. b- Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym c - Ochrona zwierząt gospodarskich, w tym zasady uboju z konieczności zwierząt gospodarskich kopytnych poza rzeźnią. d - Poprawa stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych.	4 13 10 1	styczeń – grudzień 2022	Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie	środki WMODR
5.	<u>Podsumowanie programu:</u> Ocena realizacji Programu w 2022 roku i przygotowanie programu działań na 2023 rok oraz uzgodnienie dofinansowania na rok 2023	ocena Programu	Grudzień 2022r	Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie oraz Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa	środki WMODR

VIII. ZAKŁADANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Większa świadomość rolników powinna zaowocować poprawą jakości życia, zarówno zwierząt gospodarskich i domowych dzięki wyeliminowaniu nieprawidłowości i zaprzestaniu naruszania zasad stwarzających zagrożenie dla zdrowia zwierząt.

Efekty szczegółowe:

1. Podniesienie świadomości rolników z województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie przepisów i wymagań prawa dotyczących ochrony zwierząt oraz prowadzenia chowu i hodowli zwierząt gospodarskich.
2. Rozpowszechnianie wśród rolników wiedzy na temat warunków sanitarnych obowiązujących przy skupie, obrocie, uboju i transporcie zwierząt.
3. Rozpowszechnianie wśród rolników wiedzy na temat wymogów weterynaryjnych specyficznych dla każdego rodzaju produkcji zwierzęcej.
4. Ukazywanie hodowcom zwierząt zależności między dobrostanem zwierząt, a jakością produktów rolnych.
5. Uświadamianie hodowcom zwierząt zależności między dobrostanem zwierząt a możliwością pozyskania środków finansowych z UE.

6. Przeszkolenie jak największej liczby rolników z województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie obowiązujących regulacji prawnych w zapewnieniu dobrostanu zwierząt i konsekwencje ich nieprzestrzegania.
7. Pokazywanie rolnikom konkretnych rozwiązań w budynkach inwentarskich w celu zapewnienia zwierzętom właściwych warunków bytowania.

IX. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie w ramach „Rocznego sprawozdania z realizacji *Programu działalności WMODR*” przedstawi Departamentowi Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie informację na temat realizacji „*Programu upowszechniania znajomości przepisów ustawy o ochronie zwierząt wśród rolników województwa warmińsko-mazurskiego na 2022 rok*”, do dnia 15 grudnia 2022 r.

Program opracowało:

Biuro ds. Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie wspólnie z Działem Technologii Produkcji Rolniczej Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie.